

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Broj:

Podgorica, 9. januara 2013. godine

Informacija
o značaju i proceduri sticanja statusa posmatrača
pri Organizaciji američkih država (OAS)

- **Opšte informacije**

Organizacija američkih država predstavlja najstariju regionalnu organizaciju na svijetu, osnovanu 1889. godine. Sjedište Organizacije je u Vašingtonu.

OAS je, kako se navodi u članu 1 Povelje, osnovana sa ciljem uspostavljanja miroljubivog i pravednog poretka u državama članicama, unapređenja njihove solidarnosti, jačanja njihove saradnje i odbrane njihovog suvereniteta, teritorijalnog integriteta i nezavisnosti. Glavne oblasti djelovanja su: demokratija, ljudska prava, bezbjednost i razvoj.

Danas OAS okuplja 35 nezavisnih država sa dva američka kontinenta i predstavlja najširi politički, društveni i forum u oblasti pravosuđa. U okviru OAS djeluje i 65 država sa statusom posmatrača, kao i neke međunarodne organizacije, među kojima je i Evropska unija. Države posmatrači mogu sarađivati sa Organizacijom kroz obuke, ekspertske usluge i davanje kontribucija nizu OAS programa. Na listi država posmatrača nalaze se sve države bivše Jugoslavije, kao i sve države Balkana, izuzev Crne Gore.

- **Procedura sticanja statusa posmatrača**

Za status posmatrača mogu aplicirati sve nezavisne države kojima su bliske vrijednosti za koje se zalaže OAS. Odluku o dodjeljivanju statusa stalnog posmatrača donosi Stalni savjet OAS, uzimajući u obzir zahtjev koji država aplikant podnosi Generalnom sekretarijatu OAS, stavove

država članica, kao i procjenu nivoa kontribucija koje bi država aplikant bila spremna da ponudi programima OAS, budući da su kontribucije *dobrovoljne i na ad hoc osnovi*.

Ukoliko Stalni savjet pozitivno odluči o zahtjevu, o tome informiše državu aplikanta. Zainteresovana država informiše predsjedavajućeg Stalnog savjeta o imenu osobe koja se imenuje za predstavnika u svojstvu stalnog posmatrača, kao i, ukoliko to želi, o imenima njegovih zamjenika. Generalni sekretar informiše ostale organe, agencije i entitete Organizacije o ovom pitanju i registruje državu aplikanta kao državu sa statusom stalnog posmatrača.

Stalni posmatrači akredituju se pri svim organima, agencijama i entitetima Organizacije, izuzev pri specijalizovanim organizacijama. Svaki od ovih organa, agencija i entiteta može donijeti propise kojima se reguliše prisustvo i način učešća stalnog posmatrača u obavljanju poslova. Akreditacija stalnih posmatrača pri specijalizovanim organizacijama reguliše se pravilnicima odnosne organizacije, imajući u vidu eventualne preporuke Stalnog savjeta. Kooperativni odnosi između organa, agencija, i entiteta Organizacije i vlada država članica koje imaju akreditovane stalne predstavnike može se obavljati preko njih kao posrednika.

- **Značaj posmatračkog statusa za Crnu Goru**

Crna Gora bi apliciranjem za status posmatrača u OAS podspješila saradnju kako sa SAD-om, tako i sa ostalim članicama dva američka kontinenta, potvrđujući svoju privrženost temeljnim vrijednostima civilizacije kao što su demokratija, zaštita ljudskih prava i sloboda, bezbjednost. Osim toga, bili bi u poziciji da se putem učešća akreditovanog stalnog predstavnika u radu organa OAS, informišemo o načinu rješavanja aktuelnih izazova koje dijele ne samo države članice OAS, već i sve države svijeta. Pritom, status posmatrača ne bi donio značajnije finansijske obaveze Crnoj Gori budući da ne podrazumijeva uplatu obaveznih redovnih kontribucija, već se ostavlja mogućnost državama posmatračima da pruže podršku onim programima za koje procijene da su od obostranog interesa¹.

¹ U prilog tome, od ukupno 65 država članica, 2010. godine, kontribucije u ukupnom iznosu od US\$15.7 miliona u vidu podrške realizaciji određenih programa i projekata u okviru OAS, uplatilo je njih 19.

U slučaju procesuiranja i prihvatanja aplikacije, Crna Gora bi bila u obavezi da imenuje lice koje bi u svojstvu stalnog posmatrača imalo pravo da prisustvuje javnim zasjedanjima dva najvažnija organa OAS - Generalne skupštine i Stalnog savjeta, kao i njihovih komiteta, ali i zatvorenim sjednicama ukoliko predsjedavajući pomenutih tijela uputi poziv, pri čemu, pod uslovom da predsjedavajući da odobrenje, može i govoriti na sjednicama.

Uobičajena praksa je da se za stalne posmatrače imenuju ambasadori država posmatrača u Vašingtonu. Stalni posmatrači takođe dobijaju dokumenta i publikacije Organizacije i pozvani su da prisustvuju specijalizovanim konferencijama i drugim sjednicama koje se održavaju u okviru OAS.